

V sredo in saboto

izhaja in velja:

za celo leto . . .	5 for. — kr.
za pol leta . . .	2 " 70 "
za četert leta . . .	1 " 40 "
Po pošti:	
za celo leto . . .	6 for. 30 kr.
za pol leta . . .	3 " 20 "
za četert leta . . .	1 " 70 "

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila

Za navadno dvestopno verso se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; več. pismenke plačujejo po prostorih

Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 40.

V Celovcu v sredo 31. maja 1865.

Tečaj I.

Ideja avstrijske države.

IV.

V 4. svojem sestavku govori Palacky o jezicnem vprašanju in pravi, da ono zavzema v mnogojezični Avstriji najpervo mesto politično. Pa vendar ne preudarja tega vprašanja na vse strani, temuč le toliko, kolikor se tiče oblasti, ktera v ustavni državi postave daje, kar se tiče postavodajavstva. On pravi: Pervo pravilo ustavne vlade je to, da postave nareja in daje vladar v družbi s svojimi zbori. Ljudstvo voli svoje poslance, pošilja jih v deželne ali državne zборе in ti imajo pravico, v teh zborih govoriti v svojem maternem jeziku. V naši Avstriji pa živi veliko narodov, katerih gotovo nobeden noče oddati in se znebiti imenovane pravice. Iz tega že se lahko vidi in razume, da je v naši državi en in isti vesoljni državni zbor, kakor ga naši centralisti v mislih imajo, težavna reč, da, naravnost nemogoče; kajti tak državni zbor, v katerem se govori nemško, madjarsko, češko, poljsko, rusinsko, serbsko-hervaško, slovensko, romansko in italijansko, ne more obstati, mora skorej razpasti. Morebiti se temu tako v okom pride, da se nekterim jezikom natorna pravica vzame, dvema ali trem jezikom pa predpravica podeli in se ta dva ali ti trije jeziki povišajo za parlamentarni jezik? — Kako bi se mogla ta velika sitnost v Avstriji odpraviti, slišijo se različne misli in predlogi.

Najkrajši pot bi bil se ve da oni, ki ga priporoča tista stranka, ktere je vsa ustava ali konstitucija hud tern v peti in ktera bi najraji hitro konec storila vsemu žlobudranju po državnem svetovavstvu in v deželnih zborih. Pa tej starokopitnej stranki je, — ako Bog hoče! — pri nas odklenkalo za vselej.

Drugi pa mislijo, da je Avstrija taka država, kakor je Francoska, Nemška, itd., kjer je ljudstvo ene kervi in enega jezika. Nekteri so teh misli iz nevednosti, drugi pa iz hude volje, kakor je delal Košut, rojen Slavjan pa njih najhujši izdajavec, ki je Madjare hotel postaviti za gospode, ostale narode — Slavjane in Romane — pa imeti za sužnje in hlapce. In kakor on, tako „košutuje“ jih še naše dni tisoč in tisoč. Štejem Nemcev na cente, kteri so vso svojo politično vednost in omiko zajeli iz debelega „Staatsleksikona“ (političnega slovarja) znanih gg. Rotteka in Welkerja. V tem slovarju pa se nič ne najde o „jezičnem vprašanju,“ zatorej tudi visoko učena gospôda o njem ničesar ne ve, češ, da ga tudi v Avstriji ni. Sirote! ali mar mislite, da tega, od česar vi nič ne veste in ničesar slišati nečete, tudi ni? Ali bodo mar vsi različni narodi v Avstriji vam za ljubo pri tej priči zibnili, in le ostali samo Nemci, in ker že drugači biti ne more, tudi Madjari?

Da se pravica godi, kolikor koli je le mogoče, vsem narodom in jezikom, zraven pa tudi edinost in celota avstrijske države ohrani, treba je po mislih

Palackytovih, da se sedajni politični organizem ves prenaredi in drugači osnuje. Naj se zadeve in potrebe ločijo v take, ki se tičejo cele države, in v take, ki zadevajo le posamezne dežele. Takih zadev in potreb, ki se tičejo cele države, je le malo in za njih obravnavo se pri dobri volji brez vse težave najde pot, ki pripušča in varuje vsem narodom natorne pravice, pa manj žali in kratki njih jezik, navade in narodnost.

Potreba in zadeve, ki se ne tičejo cele države, temuč posameznih dežel, naj se pripusté deželnim zborom in se ne vlačijo v centralni parlament: o svojih potrebah in zadevah vsak narod najrajši pa tudi najboljši in pametniši sam govori, se posvetuje, sklepe in postave nareja. Zatorej naj se poslanci avstrijskih narodov po deželah in oziroma po deželnih skupinah (Ländergruppen) zbirajo. Ako se te deželne skupine napravijo, ne bode treba v nobenem deželnem zboru v več, kakor v treh jezikih, govoriti. Na Češkem je dosti češki in nemški jezik, na Hervaškem je dosti serbo-hervaški in italijanski jezik, na Notrajno-avstrijskem zboru bo treba treh jezikov: nemškega, slovenskega in italijanskega; na Sedmograškem bo tudi treh jezikov treba: madjarskega, nemškega in romanskega, v Galiciji pa dveh: poljskega in rusinskega, itd.

Pa zdaj navstane vprašanje, ktere dežele naj se združijo v eno skupino in kako naj se te deželne skupine napravijo in osnujejo? Na kaj bi se imelo posebno gledati, ali na jezik, ali na zgodovino, ali geografično lego, ali na duševne in materijalne potrebe? Nekdaj je misel, naj se deželne skupine napravijo po jeziku in narodnosti, imela veliko prijatlov. Pa to pravilo preživo in pregloboko reže v meso nekterim starodavnim deželam in razseka na kose, kar se je vkup držalo, vkup živelo vesele in žalostne dni, vkup se tudi privadilo sto in sto let, — zatorej priporoča Palacky, naj se deželne skupine osnujejo na zgodovinsko — geografični podlagi, pa vselej in povsod po misli federalistične stranke, kera vselej in povsod na to meri in tišči, naj se skazujejo vsem narodom enake pravice. —

Državni zbor.

Mora se priznati, da si zbornica veliko in za veliko prizadeva. Ali bode pa vse to tudi kaj zdalo, videlo se bo kmalo. Smo namreč v tej reči maloverni, pa ne moremo kaj temu. Dokler se ne bodo poslanci iz vseh avstrijskih dežel skupej posvetovali, ne bo in ne more nič prida biti. Ozi zbor zdaj napovedujejo, to pa zato, ker tudi terdijo, da se bodo ogerski zbor sklical in da potem nastopi nova doba. Iz serca jo želimo, ali čujte, da dualizem ne nastane. — Zbornica se je te dni kaj natanko posvetovala ali plača ali ne plača Aški okraj na Češkem davka. Kaj je o tem sklenila, pa še ne vemo. Leto rečemo, da se zbornici ča s ne zdi drag, ker se o takih rečeh tako dolgo in natanko posvetuje, dasiravno je res kaj le

slišati o kraju, ki je bil dozdej davka oprosteno. Gospoda kako se bote pa spravičevali, o tem, kar ste v družih rečeh zamudili? — V gosposki zbornici so sklenili še le potem se o finančni postavi posvetovati, ko jo bode celo dotični odbor predložil. — Odbor, ki pretresa novo kupčijsko pogodbo, je po večini glasov sklenil zbornici priporočiti, naj jo odobri. —

Avstrijsko cesarstvo.

Dezele notrajno-avstrijske.

Iz Celovca. (Naše knjigoterštvo). Od vseh strani poterjujejo nam dopisi, da je vse žalostna resnica, kar je bil „Slovenec“ pisal o kupčiji s slovenskimi knjigami. G. Matija Majar je na svitlo dal dve preimenitni knjigi, kateri je tudi „Slovenec“ omenil in priporočal. Te knjigi ste v komisiji v slovanskem knjigokupčevtvu v Pragu; — tako je vsaj tiskano na prvi strani imenovanih knjig. Ime „slovanskega knjigokupčevstva v Pragu“ nam ni znano; znano nam je le to, da menda sila veliko ne mara in ne dela, da bi se slovenske knjige pridno razpečale. G. Leon v Celovcu je naznanil obe Majarjevi knjigi v imeniku vseh novih knjig, ki v Lipnici pod imenom: „Börsenblatt für den deutschen Buchhandel“ na svitlo hodi. In čujte, kaj se zgodil! Iz Kijeva, iz Petrograda, iz Moskve, iz Budišina, — da, še celo iz same Prage, kjer ste Majarjevi knjigi v komisijoni, sta pisala dva knjigarja po nju! Kaj pravite k temu? Tisti komisijonar v Pragi knjige v svoji založnici lepo in tiho hrani, jih ne oznanuje, ne razpošilja, temveč mirno in poterpežljivo čaka, da kdo slučajno za nje zve in po nje pride v zlato Prago! —

Res je, da nas Slovencev ni veliko in da naše knjigoterštvo nikoli ne pojde tako hitro in srečno, kakor nemško, francosko itd. Pa vendar pojde veliko bolje in hitreje, če nastopimo pravo pot, po kateri hodijo in nam svetijo drugi narodi.

□ **V Celovcu.** — V saboto je bila nadomestivna volitev II. volitvenega reda za mestno svetovavstvo. Volivcev se je od 460 udeleževalo samo 80 volitve. Izvoljena sta bila dr. Plaš, odvetnik, in g. Jakob Rebernik, stolni fajmošter. — Ravno ta dan je prisegel g. dr. Valentin Nemeč, rojen Štajerc, ki je bil za pravega profesorja na tukajšnjem bogoslovskem učilišču za cerkveno zgodovino in pravo poterjen. Je pa ta gospod iskren prijatelj slovenskega naroda in njegovega vsestranskega napredka, tudi odbornik družbe sv. Mohora in Čelovške čitavnice. Zatorej mu zakličemo „slava in mnogaja leta!“ Odkar je bil zdajni Ljubljanski korar, g. Jožef Poklukar, ki po svoji učenosti in izdanih pismih še vedno tukaj slovi, na bogoslovskem učilišču profesor nrave, je g. dr. Nemeč prvi, ki je spet za bogoslovskega profesorja poterjen in ni iz benediktinskega reda. — 25. t. m. so bile v Verbi jezerske toplice slovesno odperte. Dal jih je narediti gostivničar Moro. Dasilih je bilo gerdo vreme, sešlo se je vendar še precej gostov iz bližnjih in daljnjih krajev. Hvalijo pa se jed, pijača in postrežba, česar že dan danes pri nas ni ravno navadno, — ker se gleda le preveč na svoj dobiček, na goste pa malo ali pa celo nič! — Zdanje teržne dni je tukaj tudi nekaj tacih ljudi, ki razne podobe prodajajo, med katerimi pa le malo primernih nahajamo. Še celo svetovali bi, da bi se po dotičnem uradu, kakor se to večkrat na Dunaju zgodi, enmalo pregledale, ker nahajajo se med njimi, ki niso ravno spodobne. — V Starodvor-

skem okraju se je zavolj dolžnih 90 gld. 71 kr. kmetija 5061 gld. 5 kr. vrednosti na očitni dražbi prodala. — V pondeljek so na novem tergu topničarske konje prodajali. Čudno se nam zdi, da si v taki vročini niso bolj senčnatoga kraja izbrali. Ljudje in konji terpijo veliko, — pa če je drugim prav, naj bo pa tudi nam! —

Iz Pliberka. (Nove orgle pri oo. kapucinih v Celovcu. — Gg. Malihovski in Rihar.) Prišedši po svojih opravilih v lepo in prijazno Celovško mesto, ki sem ga v l. 1851 z dvema svojima prijateloma (bodita mi serčno pozdravljena v daljnih krajih!) prvi — in zadnjikrat videl, ga pa sedaj vsega spremenjenega in veličestnejšega našel, ogledujem v naglici odnotne hiše Božje. Videl sem veliko lepega in spodbudnega, akoravno še marsikaj, kakor povsod, potrebuje okusa novejših časov. Ali tega ne bom na dan spravljaj, vedoč, da bi dotični gospodje predstojniki sami radi to in uno zboljšali, ako bi bili časi in duh časa drugačni. Omenjam le, da sem v tihim samostanski cerkvi oo. kapucinov naletel na ravno dodelane skorej vse z novega narejene orgle z 12 spremeni, ki jih je Slovencem po Kranjskem dobro poznani mojster g. Malihovski iz Ljubljane postavil. Priliko imel sem se prepričati, da se g. Malihovski svetu tudi brez slavnega rajnega g. Riharja v svoji umetnosti lahko mojstra pokaže. Orgle, ki jih je v omenjeni samostanski cerkvi postavil, so v slehernem oziru vse pohvale vredne, in nadjati se sme, da mu bo to njegovo delo takraj Ljubelja gotovo še marsikje kak zasluzek dalo. Bog me sicer varuj, da bi g. Riharju zasluženost slavo le količkaj hotel krajsati, marveč sem ga svoje žive dni vedno kot skozi in skozi izvedenega umetnika čestil, in se mi zato toliko bolj stidi nad gerdimi obrekljivimi jeziki! Ali vendar bi prederznil se reči, da je bilo skorej preveč, česar se je sem ter tje po Kranjskem govorilo, da namreč g. Malihovski sam brez njega ne more orgel postavljati. Tu v Celovcu vsaj je pokazal, da je samostalni mojster, ali da je vsaj g. Riharjev nauk zapopadel, si ga v serce zapisal, in da po njem tudi svoje umetniže izpeljuje. Kakor torej rajnemu g. Riharju voščim večo priznavo na njegovem umetniškem polju po vseh slovenskih pokrajinah, tako želim g. Malihovskitu bolj spodobno pohvalo tu in unkraj Ljubela. Oba imata svoje nasprotnike; — ali kdo je brez njih?! Vendar pameten človek se nad tem ne spotika, kajti eno mu še vedno ostane, in to je: da je vestno doveršil svojo nalogo v povzdigo Božje česti in na slavo mile nam domovine!

Matija Torkar.

★ **Iz Ljubljane.** K. (Slovenščina. Kamnosek Toman. Žalostnice.) O velikonočnih praznicah obiskal nas je drag prijatelj, nekdanji tovarš, ki sedaj deleč od svoje domovine stanuje. Mnogokrat smo se z njim, šetaje se po različnih krajih našega mesta in lepe okolice, o sedanjih in nekdanjih časih pogovarjali. Posebno pa nam je dobro djalo, ko nam je pripovedoval, kaj je tu boljšega od nekdanjih časov, ko je še on tu bival; toda hitro je minul teden in tovarš je zopet slovo jemal. Snidili smo se poslednji večer pred njegovim odhodom v prijazni gostilnici domoljubnega meščana. Med prijaznimi pogovori nagovoril je nekdo prijatla, naj nam on svoje misli o beli Ljubljani in o meščanih brez ovinkov pové. Kratko pomolči in po tem nam je dragi blizo takole pripovedoval. „Človek, ki daleč od Ljubljane živi in o ravnaju prebivalcev sodi, misli, da se je mesto s prebivalci vred v kakih 15 letih čisto premenilo, da je slednji v obziru narodne omike in v jezikoslovnem izobraženju

tak napredek naredil, da bi se človek, nekaj domačin, čisto tujca mislil; ali, žali Bože, da to ni vse res! Mesto se je zadnja leta posebno hitro začelo zaljšati, ulice so večidel ravne in snažne, posebno lep je Marijni terg in zvezdni drevored; mnogo hiš je čisto na novo prizidanih ali pa dozidanih. Posebno se mesto zaljša po novo zasajenih drevesih; le obžalovati je, da ta niso samo lipe ali kostanji, marveč dostikrat jagnedi. Pri meščanih je zapazil, da jim je za narodne običaje, za djansko rabo slovenskega jezika vse premalo mar, da je pravega, darežljivega domoljubja še vse premalo; da bi se pri resnem prizadevanju v narodni omiki veliko več lahko storilo, kakor se stori, posebno pa da za djansko vpeljavo našega jezika v šole in v pisalnice mnogo premalo storimo, in da bi se imel naš deželni zbor posebno o tej reči še veliko bolje poganjati. Nadaljevaje svoje mnenje je posebno omenjal, da so na našem pokopališču napisi na spominkih še vedno skoro izjemno v nemščini pisani; da je ravno taka tudi pri napisih na pisalnicah, prodajalnicah, i. t. d. in to tudi tam, kamor le taki ljudje zahajajo, ki samo slovenski razumejo. Pravil je še o mnogih drugih napakah, ki jih pa nismo vseh zapomnili. Očitoval pa nam je posebno, da se o spominku Vodnikovem še sedaj nič ne sliši, ako ravno se je že leta 1858 zanj denar nabiral; da o „albumu“ na čast g. dr. Bleiweisu nič slišati ni, ako ravno se je za novo leto 1864 naznanil; da se tudi o drugem delu Wolfovega slovarja nič ne naznani. Čudil pa se je posebno, da se je v beli Ljubljani nov nemšk list vgnjezdil, rekši, da bo to in drugo povestnica o naših pervakih v poznih letih žalovaje, da celo sramovaje se spominjala. Pripravil je še dalje, kako da se je njegov bratranec — terd Slovenec — jezil, da mi Ljubljančanje pri očitnih dražbah nimamo domačih služabnikov, ki bi pri dražbi zamogli v domačem jeziku napovedovati, koliko se za reč, ki se draži, ponuja. Kar smo mu zastran marsiktere reči ugovarjali, smo mu tudi tukaj, ali zavernil nas je, da je letó po sporočilu njegovega bratranca gola resnica, ker mu je to iz lastne skušnje potožil. Če je pa tako, zasluži to posebno grajo, ker so pri takih dražbah več del prosti ljudje nazoči, ki skoz in skoz le slovenski jezik govorijo. (Konec pride.)

○ Iz ajdovskega okraja v slov. Primorju. (Konec.)

Prepričan sem, da so vsaj trije uradniki, in še nekaj drugih rojenih Slovencev, slovenskemu jeziku popolnoma kos; zatorej bi smeli od njih tudi bolj pogostoma slovenskih dopisov pričakovati. Pozivni listi so od nekaj časa sem v obče slovenski, tudi listi za nabiro novincev bili so letos čisto slovenski. Majhna stvar, pa vendar hvala takim uradnikom! Omenil sem, da imajo v Ajdovšini, zdaj bo leto od tega, svojo narodno čitalnico. Pervi utemeljitelj je znani domoljub g. dr. Lavrič, odvetnik pri tukajšni okolici. Mnogo si je prizadjal tudi tukajšni fajmošter prečast g. Andrej Vertovec, da se je čitalnica ustanovila. Ni menda na Slovenskem nikjer tega, da bi si bile tako blizo dve čitalnici, kakor je ajdovska in ipavska, komej ste namreč, kar sem že gori omenil, eno uro oddaljeni; in kar je še večé čudo, Ajdovšina ne šteje po šematizmu več kot 1.109 duš in vendar ima lastno čitalnico. Iz tega se lahko spozna, kaj velja terdna volja in pravo domoljubje. Slava torej ajdovskim domoljubom! — Tudi obče ljubljani, spoštovani in pravicoljubni g. Borghi, okrajni predstojnik, tudi dovolj slovensčino razumeva in tudi govori. Šteje se celo k čitalničnim udom. Ne morem pa pri tej priliki zamolčati uradnika g. Unter-

kircher-ja, tirolskega Nemca, ki se tako marljivo slovensčine vadi, da, kamor gre, nosi seboj slovensko slovnico ali pa kako slovensko berilo. Videl sem ga sam enkrat v pivarnici pivo pivšega, kako je pridno prebiral od g. Cegnarja poslovenjeno žaloigro Marijo Stuartovo; imel je zraven tudi nemški original. Poprašaje ga, zakaj da ravno to bere, odgovori mi, da bode šel tudi on k besedi v čitalnico, kjer se ima ravno ta odlomek, kterege sedaj bere, prednašati, ter po kaj bi šel v čitalnico, ako ne bi umel prednašanja? Se ve da mu ne gre kot terdemu Nemcu ravno lahko, pa vendar že dovolj razumljivo govori slovenski. Vam pa uradniki slovenske kervi naj bode v izgled, ter ne izgovarjajte se več, da slovenski jezik ni še goden za uradnije, ali kakor bi vi utegnili reči, dani še „spruchreif.“ Urite se tako marljivo v slovenskem jeziku kot omenjeni g. Unterkircher, in videli bodete, da se tudi v slovenskem jeziku uradovati zamore; glejte le, da bote vi „spruchreif.“ jezik naš je že davno! Nekdaj bi se bilo vam lože izgovarjati, ko nismo še dobrih sposobnih slovnice imeli, ali zdaj, ko jih dovolj imamo, ne morete se več. — Da pa ajdovska uradnija tudi slovenske vloge prejema, poskusil sem že sam. Poskusite tudi vsi srenjski župani in drugi, ki imate z uradnijami opraviti, ter dopisujte jim naši (v našem jeziku) in videli bodete, da, ako zahtevate tudi slovenske odgovore (rešenje), jih dobodete. Sami moramo začeti zahtevati enakopravnost našega jezika pri vsakej priliki, najpred v šolah, potem v uradnijah in pa na deželnih zborih, in to tako dolgo, dokler ne zasede častnega prostora, kateri mu gre po božjih in posvetnih postavah. Drugi sene bodo za nas potegovali; in ako mi sami tega ne storimo, bodo utegnili naši protivniki misliti, da narod zares ne želi, da bi slovensčina v šolah in v uradnijah zavladata. Torej vi srenjski župani cele naše Slovenije, zavedajte se in tirajte naše od Boga in presvitlega cesarja podeljene pravice, da nas drugi zaničevali ne bodo, ter da nam se ne utegne nadalje več goditi tako, kakor naš slavni že sivolasi pesnik Kosovski peva: „Kdor zaničuje se sam, podlaga je ptujčevi peti.“ —

Dežele trojedine kraljevine.

V Zagrebu. O deželnem zboru se mnogo govori in piše. Eni pravijo, da bode že prihodnjega meseca sklican, drugi pa spet, da ne. Kdo ima prav? Veseli nas pa slišati, da cesar ni novoizdelanega volitvenega reda poterdil in da tedaj tudi Filipovič zboru pervosednik ne bo. Bog daj, da bi kmalo zvedeli, pri čem da smo. —

Ptuje dežele.

Romansko. Govori, piše in ubiguje se mnogo o tej knežini. Tudi nam je ni prezirati, kajti na Ogerkem in Sedmograškem veliko veliko Romancev prebiva. — Knez Kusa je zdaj nekega Aleksandra, iz rodovine zdajnih serbskih knezov, za sina vzel. Dasiravno je le knez, dokler živi, vendar si na vse strani prizadeva, da bi ostala knežija v njegovi rodovini. Ne vemo pa še, kaj bodo druge vlade rekly.

Francoska. Napoleon se podviza domu. Kaj težko ga pričakujejo. Amerikanske zadeve bi radi kako tako poravnane imeli. Kaj bode on rekel, se še zdaj nič ne vé. Kar je njegov bratranec oni dan govoril, tega noče spoznati. — Delavci v večih mestih neki zeló mermrajo. Kruha ni! —

Amerika. Jugovskega pervosednika, J. Davisa, že imajo. Tudi on je pred sodnijo tiran, da se opra-

viči, ali je kriv Linkolnovega umora, ali ne. Nadjamo se, da bodo po pravici z njim ravnali. Republikanska vlada ne pozna maščevanja, naj pride, kar hoče. Kako se pa bode proti mehikanskemu cesarstvu obnašala, ni zdaj še vse prav jasno. Najberže se mu ne bode dobro godilo, ker je vlada in ljudstvo zoper cesarstvo, dasilih zdaj še bolj na tihem. Po najnovejših sporočilih smo tudi že zvedeli, da so bili cesarski vojaki zelo tepeni in da se z vjetimi neusmiljeno ravna. Bomo videli, kaj bode Napoleon sklenil. Tje v en dan ne bo ravnal, ker mu gre tudi za prestol skerbeti.

Razne novice.

* Srenjsko svetovavstvo v Mozirju je v seji 22. t. m. sklenilo, povišati plačo za učitelja. Prejemal bode zanaprej od vsacega šolarja 1 gld. učnine na leto. Premožni plačujejo sami, za revne pa skerbi srenjska blagajnica. Razun tega pa dobiva učenik tudi še plačila za duhovska opravila in biro. Letošnjo spomlad mu je pripravila srenja tudi lep vert, da se ondi napravi drevsnica in se šolarji tudi sadjoreje učiti zamorejo. — To je v resnici vse pohvale vredno in zasluži, da se lepi zgled svemu svetu oznani in tudi posnema. Bog živi verlega župana in srenjske svetovavce! — V Čateških toplicah blizo Brežec je bil zadnje dni velik nepokoj. Toplice z dotičnim poljem spadajo v lastino Brežiški grajšini, kmetje iz Zamosteca pa hočejo pašo zase imeti. Že l. 1848 so bile zavolj tega velike homatije, a morali so kmetje 3000 gld. oškodovanja plačati. Ali niso se zmodrili. 21. t. m. ženó spet vso živino tje na pašo; grajšinsko oskerbnništvo prosi pomoči od deželne gosposke v Kostanjevici. Pošljejo se mu žandarji in tudi en uradnik, da bi kmete pogovoril. Pa vse to ni nič zdalo. Kmetje ne jenjajo in so že več dni noč in dan na polju na straži. Ždaj neki je 80 vojakov na poti proti Čatežu. Kaj se bode zgodilo, ni težko vganiti. Da morejo vendar nekteri še tako zéló termasti biti! — Štajerski deželni odbor je sklenil, prihodnjemu deželnemu odboru nasvet predložiti, naj se precej vpeljejo okrajna zastopništva. Česar je pa ministerstvo prosil, naj bi se namreč od kmetov namestu denarja za davek jemali kmetijski pridelki, to pa se mu ni dovolilo. V sili naj se kmetom za nekoliko časa odloži plačilo davka. — Češki Moravci prosijo višo sodnijo, naj zapové, da znajo odvetniki in biležniki dobro češki jezik.

* Praški list „Hlas“ pozivlje vse gospé in gospodične, naj nekaj svojega lišpa na oltar domovine položé, da se potem na sejmišču prodá in denar za češko narodno gledišče oberne. Nadjamo se, da „Hlas“ ni zastoj prosil. —

* Italijani so te dni lepo in vse hvale vredno šeststoletnico rojstva svojega velikega pesnika Dante-a po vseh krajih, zlasti pa na Italijanskem, obhajali. Slavili pa ga niso samo iz umetniškega in književnega, ampak tudi še bolj iz političnega ozira. Tako so nosili po zdajnem stolnem mestu več v černo zavutih bander, ki so pomenjala Benetke, Terst in Istrijo, itd. To se nam pa ne samo smešno, ampak tudi čudno zdi! Na eni strani se jim sline cedé in čedalje bolj stegajo perste zdaj po tem, zdaj po drugem našem mestu, dasiravno je slavjansko (pa to nič ne dé!); iz druge pa so kar hitro zábili, da jim je Napoleon Nico, kjer se je Garibaldi rodil, in otok Ajačijo vzel. Za ta dva prava italijanska kraja pa ni treba černih bander?! Ó čudni, prečudni Italijani! — V severnih

amerikanskih državah je neki zdaj 53 raznih krivoverških društev ali ločin. L. 1861 se je stelo 31,448.322 milijonov ljudi. —

* V francoski akamediji „neumerlih mož“ so zdaj vsi sedeži (40 jih je) razun tistega, ki ga ima Viktor Hugo, ki pa živi v radovoljnem pregnanstvu, zasedeni. Nekdo se je potrudil in zračunil, koliko so vsi skupej stari, in dobil je lepo število 2611 let. —

* Piše se, da je nekdo v Švajci poskusil iz kebrov olje narediti in dobro se mu je sponeslo. To olje je neki tudi za salato dobro. Dober tek! — Ogerska vina so neki v Mehiki zelo čislana. —

Gospodarstvene. (Duhovniki pomagajte tudi kmetijstvu!) Če z bistrim očesom pogledamo, kako se poglavitna dela na kmetih opravljajo, kaj vidimo? — Polje se večidel slabo obdeluje! — Večidel, pravim, ker, če se tudi sem in tje malo po malo kak hvalevreden izgled boljega gospodarstva najde, naganja to, žalibože! malokterega, da bi tudi delal tako. Ne bi si li mislil kak Anglež ali Belgijanec, potovaje po naši domovini, da je marsiktera naša njiva jama, v kateri se il koplje; a mi gledamo, da se nanjo seje, pa še tudi tako seme, katero ni niti očiščeno niti za sejanje pripravljeno, in ne da bi se jemalo najbolje, jemlje se večidel slabo in pokvarjeno zernje! Ali se more delo dobro opravljati s takim orodjem, s katerim se večí del moči sicer tudi pridnega delavca in živine zastoj zgublja? Ali ne kaže lenoba in vne-marnost, kako se z gnojem počenja, in potem tudi načín, kako se z njim ravna, da mu ljudje niti cene, niti narave, niti koristi prav ne poznajo? Kakó slabi so naši travniki po hribih in dolinah in kako se še v malokterih krajih sejejo trave, ki dajejo živini dobro klajo? — Na spomlad zmanjkuje pogostoma kerme, kar je na veliko škodo živini, potem tudi poljedelstvu in narodnemu blagostanju. Stori se premalo za živinorejo, dasiravno so v naši domovini okoliščine takošne, da bi sploh bolje napredovati mogla. Tudi s tertó je oblagodaril ljubi Bog nektere kraje naše mile nam domovine. Pogledite, ali bi se ne mogli nogradi umneje obdelovati in z vinom bolje ravnati, kakor pa se je ravnalo dozdaj?

Da ni materijalno stanje naše domovine tako, kakor bi moglo in moralo biti, tega menda nihče ne bo tajil. Sveta dolžnost je tedaj vsakemu, da jej na bolje pomaga.

(Dalje prih.)

Duhovske zadeve.

Kerška škof.: V. č. g. dr. Valentin Nemeč je postal prvi redni profesor na Celovškem bogoslovskem učilišču. —

Lavantinska škof.: G. Luka Jeriša gre za kaplana na Tabor, g. Matija Košar pa k sv. Ani na Krempergu.

Ljublj. škof.: Umerl je g. Andrej Likar, lokalist v Polomu. R. I. P.!

Dunajska borska 31. maja 1865.

5% metalike	71.25
5% nacional	75.90
1860 derž. posoj.	92.65
Bankine akcije	800
Kreditne „	183.60
London „	108.70
Novi zlati	5.17
Srebro	106.50